

Sygn. akt **IC 255/15**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 października 2015r.

Sąd Rejonowy w Nowym Sączu Wydział I Cywilny
w składzie:

Przewodniczący: SSR Rafał Hevler

Protokolant: prot. sąd. Paulina Polecka

po rozpoznaniu w dniu 27 października 2015 roku w Nowym Sączu

na rozprawie

sprawy z powództwa M. M.

przeciwko Gminie M. N.

o zapłatę

I. umarza postępowanie co do kwoty 500 zł (pięćset złotych) wraz z odsetkami,

II. zasądza od strony pozwanej Gminy M. N. na rzecz powoda M. M. kwotę 500 zł (pięćset złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia 24 lutego 2015 roku do dnia zapłaty,

III. w pozostałym zakresie powództwo oddala,

IV. koszty postępowania między stronami wzajemnie znosi.

Sygn. akt IC 255/15

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 27 października 2015r.

Powód M. M. wniósł o zasądzenie od Gminy M. N. na swoją rzecz kwoty 1.000,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz o zasądzenie od strony pozwanej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych (k.1-2).

W uzasadnieniu żądania pozwu wskazał, że zarejestrował w Urzędzie M. N. sprowadzone z terytorium Unii Europejskiej dwa pojazdy o nr rej. (...) oraz nr rej. (...). Organ rejestrujący pobrał opłatę w wysokości 500,00 zł za wydanie karty pojazdu od każdego samochodu przy pierwszej rejestracji, czyli łącznie kwotę 1.000,00 zł. Powód, opierając się na wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 17 stycznia 2006 roku (sygn. akt U 6/04), wywodził, że przepis określający na 500 złotych wysokość opłaty za wydanie karty pojazdu rejestrowanego w Polsce po raz pierwszy jest w całości niezgodny z Konstytucją i Ustawą Prawo o ruchu drogowym. Ponadto, w ocenie powoda przepisy rozporządzenia na podstawie którego pobrano opłatę za kartę pojazdu w wysokości 500 złotych pozostawały w sprzeczności z prawem wspólnotowym. Powód powołał się na uzasadnienie uchwały z dnia 2 czerwca 2010 roku, w którym Sąd Najwyższy stwierdził, iż zwrot opłaty za kartę pojazdu odnosi się do pełnej wysokości tej opłaty, a nie jedynie do różnicy pomiędzy kwotami określonymi w rozporządzeniach z 2003 i 2006 roku. Do chwili obecnej powód nie uzyskał zwrotu opłat za wydanie kart pojazdu.

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 19 lutego 2015r., sygn. akt I Nc 512/15 Sąd Rejonowy w Nowym Sączu, Wydział I Cywilny nakazał Miastu N., aby zapłacił powodowi kwotę 1.000,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz kwotę 209,50 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (k.10).

Gmina N. w sprzeciwie od nakazu zapłaty wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na swoją rzecz kosztów procesu wg norm przepisanych (k.12-13).

W uzasadnieniu strona pozwana podniosła, iż z przedłożonych do pozwu dokumentów nie wynika, by powód uiścił na rzecz Gminy opłatę za wydanie karty pojazdu o nr rej. (...), oraz by pozwany pobrał od powoda opłatę za wydanie karty pojazdu dla samochodu o nr rej. (...) w zawyżonej kwocie, a jedynie fakt rejestracji obu pojazdów, w związku z tym nie w sposób ustalić wysokości rzekomo uiszczony przez powoda opłaty. Gmina przyznała, iż została uiszczona opłata w kwocie 500,00 zł za kartę pojazdu dla samochodu o nr rej. (...), lecz nie uczynił jej powód, a inna osoba. Odnośnie samochodu o nr rej. (...), strona pozwana również przyznała uiszczenie opłaty w kwocie 500,00 zł za kartę pojazdu, lecz podniosła w tym zakresie zarzut przedawnienia roszczenia. Ponadto podniosła, że kwota 75 zł stanowiąca opłatę za wydanie karty pojazdu wiąże się z jej produkcją i dystrybucją, w związku z czym w tej części nie stanowi nienależnego świadczenia.

Powód M. M. pismem z dnia 18 marca 2015r. cofnął powództwo w części, tj. o kwotę 500,00 zł wraz ze zrzeczeniem się roszczenia, tj. co opłaty za kartę pojazdu o nr rej. (...) (k.22-26).

Na rozprawie przeprowadzonej w dniu 27 października 2015 r. strony podtrzymały swoje dotychczasowe stanowiska (k.34).

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 02 lutego 2005r. powód M. M. zarejestrował samochód m-ki P. (...) o nr rej. (...). Powód zarejestrował samochód w Urzędzie M. w N., dla którego wydano kartę pojazdu o nr (...) (...).

(dowód: wydruk (...) z dnia 09.01.2015r. k.8; niesporne).

Za wydanie karty pojazdu dla samochodu o nr rej. (...), zgodnie z obowiązującymi wówczas § 1 ust. 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 lipca 2003 r. w sprawie wysokości opłat za kartę pojazdu (Dz. U. z 2003 r. Nr 137, poz. 1310) powód zapłacił kwotę 500,00 zł.

(dowód: dowód opłaty kartę pojazdu (...) nr (...) k.17; niesporne).

Wyrokiem z dnia 17 stycznia 2006r. w sprawie o sygnaturze akt U 6/04 Trybunał Konstytucyjny orzekł, że opłata z tytułu wydania karty pojazdu przekraczająca kwotę 75 zł jest nienależna jako sprzeczna z prawem o ruchu drogowym i Konstytucją.

Stwierdził nadto, iż § 1ust. 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 lipca 2003 roku w sprawie wysokości opłat za kartę pojazdu jest niezgodny z art. 77 ust. 4 pkt 2 ustawy – Prawo o ruchu drogowym oraz z art. 92 ust. 1 i art. 217 Konstytucji i traci moc obowiązującą z dniem 1 maja 2006 roku.

(fakty znane Sądowi z urzędu)

Wyżej ustalony przez Sąd stan faktyczny nie był pomiędzy stronami sporny. Strony różniły się jedynie co do ocen prawnych. Strona pozwana nie kwestionowała faktu uiszczenia opłaty za kartę pojazdu przez powoda. Fakt ten wynikał z przedłożonego przez Gminę dowodu opłaty (k.17), a ponadto z tego, że pojazd został zarejestrowany, do czego konieczne było wydanie karty pojazdu i pobranie opłaty za kartę pojazdu.

W ocenie Sądu, brak było podstaw do zakwestionowania powyższych ustaleń.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie.

W niniejszej sprawie niespornym było, że powód M. M. uiszczył na rzecz pozwanej Gminy N. opłatę za wydanie karty pojazdu sprowadzonego z Unii Europejskiej w kwocie 500,00 zł. Niespornym było także, że podstawa pobrania opłaty w takiej wysokości wynikała z rozporządzenia Ministra Infrastruktury, które utraciło moc z dniem 01 maja 2006r. na skutek orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, uznającego przepis rozporządzenia ustalający wysokość opłaty za wydanie karty pojazdu na poziomie 500,00 zł za niekonstytucyjny.

Spór pomiędzy stronami dotyczył kwestii, czy na skutek utraty mocy obowiązującego przepisu, regulującego wysokość opłaty za wydanie karty pojazdu, powodowi należy się zwrot z tego tytułu kwoty w żądanej przez niego wysokości.

W pierwszej kolejności należało zatem rozważyć podstawę dochodzonego w niniejszym postępowaniu roszczenia powoda. Powód domagając się zwrotu kwoty wskazanej w pozwie wskazywał, że pobranie ich od niego stanowiło świadczenie nienależne, regulowane przez przepisy Kodeksu cywilnego, jednocześnie powołując się w uzasadnieniu na niezgodność cytowanych przepisów z prawem Unii Europejskiej, a ściślej – z art. 90 TWE.

W ocenie Sądu, wskazywana przez powoda podstawa prawna roszczenia jest prawidłowa.

Odnosząc się do kwestii zgodności pobrania opłaty z prawem unijnym, Sąd podkreśla, że zasada pierwszeństwa prawa wspólnotowego zobowiązuje do jego zastosowania w miejsce sprzecznych z nim przepisów prawa krajowego, niezależnie od wyroku Trybunału Konstytucyjnego. Tym samym, postanowienie Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości (ETS) z dnia 10 grudnia 2007r. wydane w sprawie I C 134/07, wywołuje odmienne skutki niż wskazany wyrok Trybunału Konstytucyjnego. O ile TK wyraźnie zaznaczył moment utraty mocy przepisu, o tyle orzeczenie ETS powoduje utratę mocy zakwestionowanego przepisu ex tunc, tj. wywołuje skutek retroaktywny. W świetle tego orzeczenia, nakładanie opłaty za kartę pojazdu za pojazd sprowadzony zza granicy było od początku sprzeczne z prawem unijnym, co oznacza, że kupujący nie był zobowiązany do uiszczenia tej opłaty. Jednocześnie należy podkreślić, że wspomniane wyżej postanowienie odnosi się do pełnej wysokości opłaty za karty pojazdów, a nie jedynie do różnicy pomiędzy kwotami określonymi w rozporządzeniach z 2003r. i z 2006r. Europejski Trybunał Sprawiedliwości uznał bowiem za sprzeczną z prawem unijnym opłatę nakładaną w związku z pierwszą rejestracją używanego pojazdu samochodowego przywiezionego z innego państwa członkowskiego w sytuacji, w której opłata taka nie jest nakładana w związku z nabyciem w Polsce używanego pojazdu samochodowego, jeśli jest on tam już zarejestrowany (tak Sąd Najwyższy w chwale z dnia 2.06.2011r. III CZP 37/10, Lex nr 578583 oraz w uchwale z dnia 25.11.2011r. III CZP 67/11).

W sytuacji gdy nie było podstawy prawnej do pobrania opłat za karty pojazdów, z chwilą jej uiszczenia po stronie pozwanej doszło do bezpodstawnego wzbogacenia w postaci przyjęcia nienależnego świadczenia w wysokości odpowiadającej wartości opłaty. W związku z obroną procesową strony pozwanej należy podkreślić, że w myśl reguł dowodzenia określonych w art. 6 k.c. ciężar wykazania, iż w zakresie kwoty 75 zł strona pozwana nie jest wzbogacona spoczywał na stronie pozwanej. W niniejszej sprawie strona pozwana nie wykazała ani rzeczywistego kosztu sporządzenia i wydania karty pojazdu ani faktu, że koszty te ostatecznie poniosła.

Zdaniem Sądu oznacza to, że skoro opłata miała charakter publicznoprawny, jej pobranie jako niezgodne z prawem wspólnotowym mogło rodzić odpowiedzialność odszkodowawczą na dwóch konkurencyjnych podstawach prawnych, tj. art. 417 k.c., skoro pobieranie opłat za kartę pojazdu oddano do wyłącznej kompetencji powiatów, aby zapewnić jednostkom samorządu terytorialnego możliwość finansowania albo art. 417¹ k.c., gdyż w wyniku wydania rozporządzenia powstała szkoda w majątku powoda.

Należy wskazać, że art. 414 k.c. stwierdzający, że przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu (nienależnym świadczeniu) nie uchybiają przepisom o obowiązku naprawienia szkody, statuuje zbieg roszczeń zarówno wobec różnych podmiotów (gdy oparte są na innych podstawach) jak i, w niektórych przypadkach, wobec jednego podmiotu.

Sens tego przepisu polega m.in. na tym, że odpowiedzialność wynikająca z takich zdarzeń prawnych jak delikt i bezpodstawne wzbogacenie nie wyklucza się, a jedynie różni przez odwołanie do samodzielnych reżimów prawnych. Konsekwentnie – w wypadku odpowiedzialności różnych podmiotów przy konkurencyjnym zbiegu roszczenia z tytułu czynu niedozwolonego z roszczeniem z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia – uprawnionemu służy wybór roszczenia odszkodowawczego przeciwko sprawcy czynu wyrządzającego szkodę (art. 415 i nast. k.c. w zw. z art. 361-363 k.c.) albo roszczenia przeciwko wzbogaconemu o wydanie korzyści majątkowej uzyskanej bez podstawy prawnej kosztem jego majątku (art. 405-406 k.c.), a gdy korzyść była następstwem świadczenia nienależnego jego zwrotu (art. 410 k.c.).

Sąd ma samodzielną kompetencję do ustalenia niezgodności wskazanego rozporządzenia Ministra Infrastruktury, jako aktu prawnego niższego rzędu z ustawą (art. 178 ust. 1 Konstytucji RP, wyrok SN z dnia 25 sierpnia 2011 r., II CNP 11/11) i prawem wspólnotowym (art. 9 w zw. z art. 91 i art. 178 ust. 1 Konstytucji RP).

W niniejszej sprawie, mamy z pewnością do czynienia z podstawą, która istniała w chwili świadczenia na rzecz strony pozwanej, a która to podstawa na dzień dzisiejszy nie istnieje. Opłata za wydanie karty pojazdu ma charakter świadczenia ekwiwalentnego, jej pobieranie jest związane z konkretnym działaniem organu publicznego – wydaniem karty pojazdu i nie stanowi stricte daniny publicznoprawnej. Z tego względu do jej uiszczenia mogą być stosowane cywilnoprawne zasady zobowiązaniowe – w tym dotyczące bezpodstawnego wzbogacenia i świadczenia nienależnego. Dopuszczalność drogi sądowej, a także potraktowania nadpłaconej opłaty za wydanie karty pojazdu jako świadczenia nienależnego przesądził Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 16 maja 2007 r. sygn. III CZP 35/07.

W ocenie Sądu, zwrotowi na rzecz powoda podlega zatem pełna kwota uiszczona przez niego tytułem opłaty za wydanie karty pojazdu, tj. kwota w wys. 500,00 zł.

Analizując zarzut przedawnienia podniesiony przez stronę pozwaną należało wskazać, iż zgodnie art. 118 k.c., roszczenie o zwrot nienależnego świadczenia, o ile nie jest związane z prowadzeniem działalności gospodarczej, przedawnia się w okresie dziesięcioletnim. W sytuacji, w której nie było podstawy prawnej do pobrania opłaty za kartę pojazdu, bezpodstawne wzbogacenie w postaci nienależnego świadczenia nastąpiło od chwili uiszczenia tej opłaty – w niniejszej sprawie uiszczenie opłaty nastąpiło w dniu 02 lutego 2005r. Uwzględnienie uregulowania przyjętego w art. 120 § 1 zd. 2 k.c. uzasadnia wnioski, że dzień, w którym nastąpiło uiszczenie opłaty za kartę pojazdu było jednocześnie najwcześniejszym możliwym terminem, w którym powód mógł zgłosić żądanie niezwłocznego jej zwrotu. Prowadzi to do wniosku, że bieg przedawnienia roszczenia o zwrot nienależnie pobranych opłat za karty pojazdu rozpoczyna się od dnia spełnienia świadczenia (uchwała SN z dnia 02 czerwca 2010r., sygn. akt III CZP 37/10). Wobec tego, powyższe roszczenie o zwrot dochodzonej przez powoda opłaty stało się wymagalne najpóźniej w dniu 02 lutego 2005r. Powód złożył powództwo o wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym w dniu 10 lutego 2015r.

Z powyższego niewątpliwie wynika, że zarzut przedawnienia podniesiony przez Gminę N. jest trafny, gdyż po przyjęciu 10-cioletniego terminu przedawnienia, roszczenie powoda przedawniło się w dniu 02 lutego 2015r.

W ocenie Sądu, biorąc pod uwagę, iż opóźnienie powoda z wystąpieniem na drogę sądową nie było nadmierne, a wynosiło zaledwie 8 dni, uznał za zasadne zastosowanie przepisu art. 5 k.c. W myśl przepisu art. 5 k.c. nie można czynić ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub zasadami współzycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony. Uznanie zarzutu przedawnienia za nadużycie prawa i uwzględnienie przez sąd przedawnionego roszczenia możliwe jest jedynie wyjątkowo, gdy indywidualna ocena okoliczności w rozstrzyganej sprawie wskazuje, iż opóźnienie w dochodzeniu przedawnionego roszczenia jest spowodowane szczególnymi przesłankami uzasadniającymi to opóźnienie i nie jest ono nadmierne (wyrok SN z dnia 14 grudnia 2011 r., sygn. I CSK 238/11, LEX nr 1129070). W okolicznościach niniejszej sprawy, należy mieć na uwadze, że przedawnienie roszczenia powoda wynosiło zaledwie kilka dni, co niewątpliwie wskazuje na to, iż opóźnienie powoda w dochodzeniu roszczenia nie było nadmierne.

W związku z powyższym orzeczono jak w pkt II sentencji wyroku.

Sąd, wobec częściowego cofnięcia przez powoda pozwu, tj. o kwotę 500,00 zł uznał, iż cofnięcie to nie jest sprzeczne z prawem, ani zasadami współżycia społecznego, nie zmierza także do obejścia prawa – w związku z czym, na podstawie art. 355 § 1 k.p.c. w zw. z art. 203 § 1 k.p.c. umorzył w tym zakresie postępowanie – pkt I sentencji wyroku.

O odsetkach orzeczono w oparciu o przepis art. 481 § 1 i 2 k.c. Sąd zasądził bowiem odsetki od zasądzonej w wyroku kwoty 500,00 zł od dnia 24 lutego 2015 r., tj. od chwili doręczenia stronie pozwanej pozwu, bowiem powód nie wykazał, aby przed wniesieniem pozwu wzywał Gminę N. do zapłaty i oddalił powództwo o zasądzenie odsetek od wcześniejszej daty, tj. od dnia 10 lutego 2015r.

O kosztach procesu orzeczono jak w pkt IV sentencji wyroku – na zasadzie art. 100 k.p.c. wobec częściowego uwzględnienia powództwa.

Sygn. akt I C 255/15

Z)

1. (...)

2. (...)

20 listopada 2015r.